

ISSN: 2146-1961

Sağlamgöncü, A. (2022). Türkiye’de sosyal bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makalelerin analizi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 13(50), 1213-1235.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3203>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

TÜRKİYE’DE SOSYAL BİLGİLERDE SÖZLÜ TARİH İLE İLGİLİ GERÇEKLEŞTİRİLEN MAKALELERİN ANALİZİ¹

Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Adana, Türkiye, ahmetsaglamgoncu@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4767-1795

Gönderim tarihi: 02.09.2022

Kabul tarihi: 12.11.2022

Yayın tarihi: 01.12.2022

Öz

Sosyal Bilgiler toplumsal yaşama yönelik bir derstir. Bu derste öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Sözlü tarih Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin toplumsal yaşamla bütünleşmelerini sağlayan öğretim yöntemlerinden biridir. Sosyal Bilgiler dersinde sözlü tarih yönteminin etkili bir biçimde kullanılması öğrencilerin çeşitli beceri ve değerleri edinmelerine, bağlı olduğu toplumu tanımalarına, tarihe ilgi duymalarına ve Sosyal Bilgiler dersini anlamlandırmalarına katkı sağlar. Bu çalışmada Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında yer alan çalışmalarda nasıl bir eğilim olduğunu belirlemeye yönelik sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makaleler incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında yer alan makalelerin çeşitli ölçütler bakımından incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenerek doküman incelemesi kullanılmıştır. Bu kapsamda çalışmada Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik 2013-2022 yılları arasında gerçekleştirilen 24 makale incelenmiştir. İncelenen makalelere TR Dizin, ERIC, EBSCOhost ve Google Akademik veri tabanlarından ulaşılmıştır. Ulaşılan veriler betimsel analiz yaklaşımıyla çözümlenmiştir. Araştırmada Türkiye’de Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında en fazla 2017 yılında makale yayımlandığı ortaya çıkmıştır. Ancak 2018 yılından itibaren yıllar içerisinde Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik makalelerin sayısında bir düşüş yaşanmıştır. Makaleler daha çok katılımcıların algı, görüş ve tutumlarını belirlemeye yöneliktir. Makalelerde en fazla nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Geçmiş dönemlerde yaşam, sözlü tarih çalışmalarında en çok çalışılan konudur. Yine sözlü tarih çalışmasının uygulandığı makalelerin çoğunda kaynak kişi belirleme kriterinin olmadığı, daha çok rapor/ödev hazırlama etkinliğinin yapıldığı ve sözlü tarih çalışmalarının çoğunun değerlendirilmediği ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmalarında bir sözlü tarih çalışma rehberi oluşturulması, çalışılan konuların çeşitlendirilmesi, farklı etkinliklerin kullanılması ve bu çalışmaların değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler, sözlü tarih, analiz, araştırma eğilimleri.

¹ Bu araştırma 7-9 Eylül 2022 tarihlerinde Adana’da düzenlenen VIII. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

ANALYSIS OF ARTICLES REGARDING ORAL HISTORY IN SOCIAL STUDIES IN TÜRKİYE

ABSTRACT

Oral history is one of the teaching methods that enable students to integrate with social life in the Social Studies lessons. The effective use of the oral history method in the Social Studies lessons contributes to the students' acquisition of various skills and values, to know the society they belong to, to be interested in history, and to the meaning of the Social Studies lessons. The main purpose of the research is to examine the articles about oral history in social studies in Türkiye in terms of various criteria. Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in the research. In this context, 24 articles on oral history in Social Studies, which were made between 2013 and 2022, were examined in the research. The reviewed articles were accessed from TR Index, ERIC, EBSCOhost and Google Scholar databases. Descriptive analysis was used in the analysis of the data. In the research, it was revealed that the most articles were published in 2017 within the scope of oral history in Social Studies in Türkiye. However, since 2018, there has been a decrease in the number of articles on oral history in Social Studies over the years. The articles are mostly aimed at determining the perceptions, views and attitudes of the participants. In the articles in which oral history studies were applied, the subject of "life in the past" was determined the most. In addition, it was revealed that in about half of the articles in which oral history studies were applied, there were no criteria for determining the source person and most of the oral history studies were not evaluated. Based on the results of the research, it is recommended to diversify the subjects studied in oral history studies in Social Studies, to use different activities and to evaluate these studies.

Keywords: Social studies, oral history, analysis, research trends.

GİRİŞ

Sosyal Bilgiler, öğrencileri etkili vatandaş olarak yetiştirmeyi amaçlayan ve insanı odağına alan bir çalışma alanıdır (Turan ve Ulusoy, 2018). İnsan üzerine bir çalışma alanı olmasından dolayı öğrencilerin kendilerinin yanı sıra bağlı oldukları aile ve toplum da Sosyal Bilgiler dersi için zengin bir kaynaktır (Zarillo, 2016). Bu kaynaklar kullanılarak Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere toplumsal yaşama yönelik bilgi, beceri ve değerler kazandırılmaktadır (Erden, Tarihsiz).

Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin toplumsal yaşama yönelik kazanımlara ulaşabilmeleri için onların toplumla bütünleşmeleri gerekir. Öğrencileri topluma yakınlaştırmak için yararlanılabilecek yöntemlerden biri de sözlü tarihtir (Avcı Akçalı ve Aslan, 2012; Gazel, 2016; Kabapınar ve Demeter Şafak, 2021). Sözlü tarih geçmiş dönemde gerçekleşmiş olaylara yönelik kişisel tanıklığın görüşme biçiminde kaydedilmesidir (Alkan, 2020; Oral History Association [OHA], 2022; Yow, 2015). Kaynağı insanların geçmiş yaşamlarına yönelik hatıralarından oluşan sözlü tarih, geçmişe yönelik verilere ulaşılacak bir yöntem ve tarih yazım biçimi olmakla birlikte, aynı zamanda tarih ve Sosyal Bilgiler derslerinde yararlanılabilecek bir öğretim yöntemidir (Demircioğlu, 2015; Uygun, 2011).

Sosyal Bilgiler dersi öğrenciler tarafından sıkıcı, ezbere dayalı ve yaşamlarından kopuk bir ders olarak algılanabilmektedir (Ata, 2015). Öğrencilerde Sosyal Bilgiler dersine yönelik bu olumsuz algı öğretmen ve ders kitabı merkezli bir ders süreci yaşandığında ortaya çıkmaktadır (Sağlamgöncü, 2019). Öğrencilerdeki Sosyal Bilgiler dersine yönelik olumsuz algıyı ortadan kaldırmanın en etkili yollarından biri de öğrenci merkezli bir öğretme-öğrenme süreciyle Sosyal Bilgiler dersini toplumsal yaşamla ilişkilendirebilmektir. Sözlü tarih yöntemi etkili bir biçimde kullanıldığında, Sosyal Bilgiler dersini toplumsal yaşamla bütünleştirmekte (Ritchie, 2015) ve aktif öğrenme anlayışıyla öğrencilerin ders kitaplarından bağımsız bir biçimde bilgiye ulaşmalarını sağlamaktadır (Alkan, 2020; Gazel, 2016; Tural, 2017). Böylece sözlü tarih çalışmaları öğrencilerin anlamlı ve kalıcı öğrenmelerini desteklemektedir (Mert ve Beldağ, 2019).

Sözlü tarih, siyasal merkezli tarih anlayışından öteye geçerek toplumsal tarihe odaklanmaktadır (Ritchie, 2015). Bu anlayış doğrultusunda köylüler, kentliler, kadınlar, erkekler, işçiler ve askerler gibi toplumun her kesiminden sıradan insanların geçmişleri sözlü tarih kapsamında araştırılabilir (Demircioğlu, 2015; Öztürk, 2010). Sözlü tarih araştırmalarında geçmişe yönelik bir konu hakkında o dönemi yaşamış kişilerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler toplanır, analiz edilir, yorumlanır ve raporlaştırılır (Demircioğlu, 2015). Sözlü tarihin bu aşamaları, tarihçilerin nasıl çalışma yürüttüklerini anlayabilme noktasında öğrencilere yardımcı olmaktadır (Avcı Akçalı ve Aslan, 2012; Ritchie, 2015; Zarillo, 2016). Böylece öğrencilerin sözlü tarih çalışmaları yaparak küçük birer tarihçi olmalarına olanak sağlanır (Alkan, 2020; Kabapınar, 2019). Sosyal Bilgiler dersinde sözlü tarih yönteminin kullanılmasıyla öğrencilerin küçük birer tarihçi olmaları tarih bilinci kazanmaları, araştırma, analiz ve değerlendirme becerileri geliştirmeleri bakımından önemlidir (Demircioğlu, 2015). Geçmiş dönemler, tarih bilincini kazanan öğrenciler için daha anlamlı hâle gelebilmektedir (Gazel, 2016). Yine sözlü tarih çalışmaları ile tarih bilinci kazanan öğrenciler tarihi olayların insanları nasıl etkilediğini keşfedebilmektedir (Ritchie, 2015). Bu

kapsamda sözlü tarih çalışması öğrencilerin geçmişteki olayların bugüne yansımalarını görmelerini ve günümüzdeki olayları daha iyi yorumlamalarını sağlayabilir (Alkan, 2020; Onderdonk, 1983).

Sözlü tarih yöntemi uygulama öncesi hazırlık süreci, uygulama süreci ve uygulama sonrası süreç olmak üzere üç bölüme ayrılmaktadır (Demircioğlu, 2015; OHA, 2022). Uygulama öncesi hazırlık sürecinde yapılacak işlemler öğrencilerin sözlü tarih hakkında bilgilendirilmesi, sözlü tarih çalışmasının amacının belirlenmesi, sözlü tarih konusunun belirlenmesi, kaynak kişileri seçme kriterlerinin belirlenmesi ve görüşme sorularını hazırlama eğitimi verilmesi biçiminde ifade edilebilir (Demircioğlu, 2015; OHA, 2022; Ritchie, 2015). Aşağıda sözlü tarih çalışmalarının uygulama öncesi basamaklarına yönelik bilgiler sunulmuştur.

Öğrencilerin sözlü tarih hakkında bilgilendirilmesi: Sözlü tarih çalışmasına başlamadan önce öğrencilere sözlü tarihin ne olduğu ile ilgili bilgi verilmelidir. Sosyal Bilgiler dersinde sınıfta öğrencilere sözlü tarih tanıtılırken örnek bir çalışma da incelenebilir. Örnek çalışmanın incelenmesi öğrencilerin sözlü tarih çalışmasını daha iyi anlamalarını sağlayabilir. Öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarını etkili bir biçimde gerçekleştirmeleri için iyi hazırlanmış bir plan yapılmalıdır. Bu planda sözlü tarih çalışması yaparak öğrencilerin ne tür nitelik ve beceriler kazanabilecekleri ortaya konulmalıdır (Demircioğlu, 2015; Gang, 2007). Öğretmen, öğrencilerine sözlü tarih çalışmalarının her aşamasında kendilerine rehberlik edebileceğini bildirmelidir (Avcı Akçalı ve Aslan, 2012).

Sözlü tarih çalışmasının amacının belirlenmesi: Öğrencilere sözlü tarih çalışmalarını hangi amaç ya da amaçlarla yapacakları konusunda bilgi verilmelidir. Çalışmanın amacına ilişkin bilgi verilmesi öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarının önemini anlamalarını sağlayabilir. Öğretmen tarafından sözlü tarih çalışmasının amacı ile Sosyal Bilgiler dersinin amacı arasında ilişki kurulabilir (Metin ve Öz, 2019). Ayrıca öğrencilere sözlü tarih çalışmalarını tamamladıktan sonra bu çalışmalarıyla ilgili sınıfta sunum yapma, okul sergisi düzenleme gibi ne tür etkinlikler yapılacağı hakkında bilgi verilmelidir. Bu bilgilendirmelerin öğrencileri güdüleme etkisi olabilir.

Sözlü tarih konusunun belirlenmesi: Sözlü tarih çalışmaları birçok konu hakkında olabilir. Bu konulara geçmiş dönemlerdeki yaşam biçimleri, yeme içme kültürü, gelenek görenekler, kutlamalar, çevre sorunları, doğal afetler, salgın hastalıklar, kadın hakları hareketleri, enerji krizi ve meslekler örnek olarak verilebilir (Kabapınar, 2019; Ritchie, 2015). Sözlü tarih çalışmalarının konusu olabilecek bu benzeri konular aynı zamanda Sosyal Bilgiler dersinin de içeriğini oluşturmaktadır. İlkokul ve ortaokul basamaklarında yapılması planlanan sözlü tarih çalışmaları öğrencilerin duygularını harekete geçirmeye, ailelerini, kültürlerini ve bağlı oldukları toplumu tanımaya yönelik konulardan oluşmalıdır (Dere ve Kızılay, 2017; Ritchie, 2015). Aynı zamanda sözlü tarih konularının belirlenmesinde öğrenci ilgi ve yetenekleri öğretmen tarafından dikkate alınmalıdır (OHA, 2022). Bu kapsamda öğrencilere Sosyal Bilgiler öğretim programını destekleyecek sözlü tarih çalışmasına uygun konular listesi sunulabilir. Öğrencilerin bu listede bulunan konular içerisinde ilgi duydukları bir konuyu seçmeleri sağlanabilir. Öğrencilerin çalışacakları konuyu kendilerinin seçmesi onların sözlü tarihe olan ilgilerini artırabilir. Sözlü tarih çalışmasında kaynak kişiyle görüşmeye başlanmadan önce sözlü tarih konusuyla ilgili araştırma yapılarak bilgi sahibi olunması gerekmektedir (Avcı Akçalı ve Aslan, 2012). Bu durumda öğretmen öğrencilerini

sözlü tarih konularıyla ilgili ön bilgi toplamaları için yönlendirebilir. Ön bilgi toplamada öğrenciler grup çalışmaları yaparak ulaştığı bilgileri sınıftaki arkadaşlarına sunabilir.

Kaynak kişileri seçme kriterlerinin belirlenmesi: Sosyal Bilgiler öğretmenleri öğrencilere sözlü tarih çalışmalarında kimlerle görüşebilecekleri konusunda önerilerde bulunabilir. Görüşme yapılacak kişi sözlü tarih çalışmasında belirlenen konu ya da amaca uygun olmalıdır (Singer, 2003). Ritchie (2015), öğrencilerin büyükanneleri ya da büyükbabalarıyla görüşme yaparak hem onlar hakkında hem de onların ebeveynleri hakkında bilgi sahibi olabileceklerini belirtmiş ve böylece sözlü tarih çalışmalarının daha fazla nesli kapsayabileceğini vurgulamıştır. Sözlü tarih çalışmalarında öğrencilerin aile büyükleriyle görüşme yapması, hem aile kökleri hakkında derinlemesine bilgi edinmelerini, hem de aile üyeleri arasındaki bağı güçlendirmelerini sağlayabilir. Benzer biçimde öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarında aile büyükleriyle görüşmeleri kültürel mirasın aktarılmasını da destekleyebilir.

Görüşme sorularını hazırlama eğitimi verilmesi: Sözlü tarih çalışmasında görüşme soruları uygulama öncesi süreçte hazırlanmalıdır (Alkan, 2020). Öğrenciler sözlü tarih çalışmalarında ne tür sorular sormaları konusunda bilgilendirilmelidir (Singer, 2003). Sınıfta balık kasesi görüşmeleri, skeç yapma ve eşli görüşmeler gibi etkinlikler gerçekleştirilmesi öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarında etkili birer görüşme yapmaları için yararlı olabilir (Sarı, 2007). Öğrencileri görüşme sürecinde ne tür sorular sormaları ve nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgilendirmenin en etkili yollarından birisi de öğretmenin sınıfa davet ettiği bir kişi ile sözlü tarih kapsamında bir konu hakkında görüşme yapmasıdır. Bu görüşmeyi gözlemleyen öğrenciler, kaynak kişiyle yapılacak görüşmede ne tür sorular ile derinlemesine bilgi alınabileceği konusunda deneyim kazanabilirler. Ayrıca sınıfta yapılan görüşme bittikten sonra öğrencilerle hangi tür soruların görüşülen kişiyi konuşmaya teşvik ettiği üzerinde tartışılabilir (Ritchie, 2015). Öğretmenin sınıfa davet ettiği kişiyle yaptığı sözlü tarih çalışması etkili bir biçimde incelenmesi için kayıt altına alınabilir. Bu kayıt öğrencilerin sözlü tarih çalışmasını tekrar incelemesini mümkün kılar. Görüşme sorularını hazırlama eğitiminin sonunda öğrencilerden de kendi sözlü tarih konuları ile ilgili soru hazırlamaları istenebilir. Öğrenciler hazırladıkları soruları sınıftaki arkadaşlarına sunabilir.

Sözlü tarih çalışmalarında uygulama öncesi süreçte öğrenciler sözlü tarih çalışmalarına ilişkin anlayış geliştirdikten sonra uygulama sürecine geçilmelidir. Aşağıda sözlü tarih çalışmasının uygulama süreci ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Sözlü tarih çalışmasının yapılması: Sözlü tarih çalışmaları öğrenciler tarafından bireysel çalışma ya da grup çalışması biçiminde gerçekleştirilebilir (Alkan, 2020; Ritchie, 2015; Sarı, 2007). Öğrencilerin grup çalışmaları gerçekleştirilmesi çalışmaların niteliğinin artmasını, öğrencilerin sosyalleşmesini, rekabet yerine dayanışma ortamının oluşmasını, işbirliği yapmayı öğrenmesini (Gazel, 2016; Kabapınar ve İncegül 2016; Sarı, 2007), sorumluluk almasını ve liderlik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlayabilir. Öğrenciler görüşme sırasında ses ya da video kayıt cihazı gibi teknolojik ürünleri kullanarak görüşmeyi kaydetmeleri konusunda bilgilendirilmelidir. Uygulama süreci tamamlandıktan sonra öğrencilerin görüşmelerini nasıl analiz edecekleri ve raporlaştıracakları konusunda da öğretmen rehber olmalıdır.

Sözlü tarih çalışmalarında uygulama süreci tamamlandıktan sonra sözlü tarih çalışmalarının sunulması ve sözlü tarih çalışmalarının değerlendirilmesi aşamalarına geçilmektedir. Aşağıda bu kapsamda yer alan sözlü tarih çalışmalarının uygulama sonrası süreci ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

Sözlü tarih çalışmalarının sunulması: Öğrenciler sözlü tarih çalışmalarını tamamladıklarında sınıf içi ya da sınıf dışı etkinliklerle çalışmalarını sunabilirler. Öğrencilerin yaptıkları sözlü tarih çalışmalarını sunmaları konuşma, iletişim ve empati gibi becerilerini geliştirmelerine ve teknolojiyi etkili bir biçimde kullanmayı öğrenmelerine yardımcı olur (OHA, 2022). Ayrıca öğrencilerin çalışmalarını sunmaları yaptıkları işin değerli olduğunu hissetmelerini sağlayabilir (Avcı Akçalı ve Aslan, 2012). Sözlü tarih çalışmalarının sunumunda drama, problem çözme, radyo programı düzenleme, örnek olay, tarihsel empati, beyin fırtınası ve panel düzenleme gibi birçok yöntem ve teknikten de yararlanılabilir (Demircioğlu, 2015; Gazel, 2016; Ritchie, 2015).

Sözlü tarih çalışmalarının değerlendirilmesi: Öğrencilerin tamamladıkları sözlü tarih çalışmaları ile ilgili yansıtma yapmaları önemlidir. Bu konuda öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarının etkili ve zayıf yönleri ile amaca ulaşım ulaşılmama durumları hakkında değerlendirme yapılmalıdır (Avcı Akçalı ve Aslan, 2012; OHA, 2022). Değerlendirme kriterleri sözlü tarih çalışmasına başlamadan önce öğrencilere sunulmalıdır (Avcı Akçalı ve Aslan, 2012). Sözlü tarih çalışmaları değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebileceği gibi (Kabapınar, 2019), görüşmelerde sorulan sorular üzerinden de değerlendirilebilir (Ritchie, 2015). Örneğin görüşme sorularının çalışmanın konusuna/amacına uygunluğu ve görüşülen kişiden derinlemesine bilgi akışı sağlayabilme niteliği ile ilgili sorgulamalar yapılabilir. Öğrenciler sözlü tarih çalışmalarını sunduktan sonra sınıfta bir tartışma ortamı oluşturularak sunulan çalışmalar değerlendirilebilir. Ritchie (2015), değerlendirme sonucunda öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarından nitelikli olanların okul kütüphanesinde saklanabileceğini ifade etmiştir. Böylece sözlü tarih çalışması yapmayı planlayan öğrenciler okul kütüphanesinde bulunan bu çalışmaları inceleyerek sözlü tarih çalışması ile ilgili anlayış geliştirebilir ve kendi çalışmalarını tasarlayabilirler.

Sosyal Bilgiler dersinde sözlü tarih yönteminin etkili bir biçimde kullanılabilmesi için uzmanlar tarafından yapılan çalışmalar önemli bilimsel veriler sağlamaktadır. Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında yer alan bilimsel çalışmaların farklı amaç, yöntem ve çalışma gruplarıyla gerçekleştirilmesi alan yazına zenginlik katacak ve Sosyal Bilgiler dersinde sözlü tarih yönteminden etkili bir biçimde yararlanılmasına katkı sağlayacaktır. Alan yazında Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili çalışmaların analizinin yapılması bu çalışmalarda nasıl bir eğilim olduğunun ortaya konulması bakımından önemlidir. Yapılan incelemede alan yazında Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında yapılan çalışmaların incelenmesine odaklanan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilmiş makalelerin çeşitli ölçütler bakımından incelenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında yapılan makalelerin yıl, amaç, çalışma grubu, araştırma yöntemi, araştırma deseni, örneklem belirleme yöntemi, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının geçerlik güvenirlik çalışmaları ve veri analiz yöntemleri bakımından dağılımı nasıldır?

2. Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmasının uygulandığı makalelerin uygulanan sözlü tarih çalışmasının konusuna, uygulanma biçimine, kaynak kişi belirleme kriterine, kullanılan etkinliklere ve değerlendirme biçimine göre dağılımı nasıldır?

Sınırlılıklar

Bu araştırma, Türkiye’de 2013-2022 yılları arasında Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik gerçekleştirilmiş makaleler ile sınırlıdır. Makalelere TR Dizin, ERIC, EBSCOhost ve Google Akademik veri tabanlarından 01.07.2022 tarihinde “Sosyal Bilgiler”, “Social Studies”, “sözlü tarih” ve “oral history” biçiminde anahtar kelimeler kullanılarak ulaşılmıştır.

YÖNTEM

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili yapılmış makalelerin çeşitli ölçütler bakımından incelenmesini amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yönteminin benimsendiği doküman incelemesi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu doğrultuda Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında gerçekleştirilen makaleler incelenerek Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik anlayışın ortaya çıkarılması sağlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada incelenen tüm makalelere TR Dizin, ERIC, EBSCOhost ve Google Akademik veri tabanlarından ulaşılmıştır. Dokümanlara ulaşmak için Sosyal Bilgiler”, “Social Studies”, “sözlü tarih” ve “oral history” biçiminde anahtar kelimeler kullanılmıştır. Bu anahtar kelimeler kullanılarak 2013-2022 yılları arasında Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilmiş toplam 25 adet makaleye ulaşılmıştır. Bu makalelerden Sosyal Bilgiler eğitime yönelik ve sözlü tarih konusunda olma ölçütünü karşılayan 24 makale araştırma kapsamına alınmıştır. Böylece 2013-2022 yılları arasında Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik 24 adet makale araştırmanın dokümanlarını oluşturmuştur. Bu dokümanların her birine 1 ile 24 arasında birer sayı verilmiştir.

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında gerçekleştirilmiş makaleleri incelemek amacıyla araştırma soruları kapsamında bir inceleme formu hazırlanmıştır. Makaleler incelenmeden önce hazırlanan inceleme formuna ilişkin sözlü tarih çalışmaları yapmış iki Sosyal Bilgiler alan uzmanının görüşleri alınmıştır. Uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda inceleme formuna son biçimi verilmiştir. Bu form toplamda 14 boyuttan oluşmaktadır. Araştırmacı tarafından bu inceleme formu kullanılarak tüm makaleler ayrı ayrı detaylı biçimde incelenmiştir. İnceleme formlarının her birine incelenen makalenin numarası verilmiştir. Bu çalışma etik kurul izni gerektirmeyen bir çalışmadır. Bu nedenle bu çalışmada etik kurul izni alınmamıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Bu bağlamda araştırmada ulaşılan veriler, araştırma soruları çerçevesinde belirlenen temalar doğrultusunda özetlenmiş ve

yorumlanmıştır. Araştırmanın dokümanlarından ulaşılan veriler yüzde (%) ve frekans (*f*) olarak tablolar biçiminde sunulmuştur.

Araştırmanın İnanırcılığı

Araştırmanın inanırcılığını sağlamak için kullanılan stratejiler tekrar inceleme ve uzman görüşlerine sunma biçimindedir. Tekrar inceleme stratejisinde araştırmacı tarafından inceleme formu kullanılarak incelenen tüm makale dosyaları bir ay süre arayla tekrar incelenmiştir. Bu iki ayrı zamanda yapılan incelemelerin sonuçları birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Sonuçlar arasındaki farklılıklar ise tekrar incelenmiştir. İkinci kez yapılan bu incelemeden sonra başka bir Sosyal Bilgiler alan uzmanı da aynı inceleme formunu kullanarak tüm dokümanları tekrar incelemiştir. Başka bir uzman tarafından yapılan incelemenin sonuçlarının da hemen hemen aynı olduğu görülmüştür. Farklı olduğu belirlenen analiz sonuçlarına yönelik ise bir kez daha incelemeler yapılmıştır. Böylece inceleme sonuçları üzerinde görüş birliğine varılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamında incelenen dokümanlardan elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ortaya çıkan bulgular sunulmuştur. Elde edilen bulgular *“Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik makalelere ilişkin bulgular”* ve *“Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmasının uygulandığı makalelere ilişkin bulgular”* olmak üzere iki ayrı başlık altında sunulmuştur. Bulguların sunumunda tablolar kullanılmıştır.

Sosyal Bilgilerde Sözlü Tarihe Yönelik Makalelere İlişkin Bulgular

Aşağıda Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında yapılan makalelerin yıl, amaç, araştırma yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının geçerlik güvenilirlik çalışmaları ve veri analiz yöntemleri bakımından dağılımına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Sözlü Tarih İle İlgili Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Aşağıda yer alan Tablo 1’de Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makalelerin yıllara göre dağılımı sunulmuştur.

Tablo 1. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	<i>f</i>	%
2013	1	4,1
2014	1	4,1
2016	1	4,1
2017	6	25
2018	5	21,1
2019	3	12,5
2020	3	12,5
2021	3	12,5
2022	1	4,1
Toplam	24	100

Tablo 1'e göre Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili makaleler dörtte bir oran ile en çok (25%) 2017 yılında yayımlanmıştır. 2018 yılından itibaren Sosyal Bilgiler eğitiminde sözlü tarih ile ilgili makalelerin sayısında düşüş olmuştur.

Sözlü Tarih İle İlgili Makalelerin Amacına Göre Dağılımı

Aşağıda bulunan Tablo 2'de Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ilgili gerçekleştirilen makalelerin amacına göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 2. Makalelerin Amacına Göre Dağılımı

Araştırma Konusu	f	%
Katılımcıların algı, görüş ve tutumlarını belirleme	15	62.5
Sözlü tarih yönteminin etkililiğini belirleme	8	33.3
Program inceleme	1	4.2
Toplam	24	100

Tablo 2'ye göre araştırma kapsamındaki makalelerin yaklaşık üçte ikisi (62.5%) araştırmanın katılımcılarının sözlü tarih yöntemine yönelik algı, görüş ve tutumlarını belirlemeye yöneliktir. İkinci olarak, makalelerin üçte biri (33.3%) Sosyal Bilgiler dersinde sözlü tarih yönteminin etkililiğini ortaya çıkarmaya ilişkindir. Sosyal Bilgiler öğretim programında sözlü tarih yönteminin kullanılmasına uygun konuların belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bir çalışma da bulunmaktadır.

Sözlü Tarih İle İlgili Makalelerin Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı

Aşağıda Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makalelerin çalışma gruplarına göre dağılımını gösteren Tablo 3 yer almaktadır.

Tablo 3. Makalelerin Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı

Çalışma Grupları	f	%
Sosyal Bilgiler öğretmen adayları	7	29.2
Ortaokul öğrencileri	6	25
İlkokul öğrencileri	4	16.6
Sınıf öğretmenleri	3	12.5
Sosyal Bilgiler öğretmenleri	2	8.3
Doküman	1	4.2
Sınıf öğretmeni adayları	1	4.2
Toplam	24	100

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde, Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili en fazla Sosyal Bilgiler öğretmen adayları (29.2%) ile çalışma yapılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarını sırasıyla ortaokul öğrencileri (25%) ve ilkokul öğrencileri (16.6%) izlemektedir. Sınıf öğretmenlerinin (12.5%), Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin (8.3%), Sınıf öğretmeni adaylarının (4.2%) ve dokümanların (4.2%) çalışma grubunu oluşturduğu az sayıda makale de bulunmaktadır.

Sözlü Tarih İle İlgili Makalelerin Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makalelerin araştırma yöntemine göre dağılımı Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Makalelerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	f	%
Nitel	20	83.3
Nicel	4	16.7
Toplam	24	100

Araştırma kapsamındaki makalelerin beşte dördü (83.3%) nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Makalelerin geriye kalan kısmında ise (16.7%) ise nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Sözlü Tarih İle İlgili Makalelerin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makalelerin araştırma desenine göre dağılımı Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Makalelerin Araştırma Desenlerine Göre Dağılımı

Araştırma Deseni	f	%
Nitel araştırma desenleri	20	83.3
Eylem	9	37.5
Durum	4	16.5
Belirtilmemiş	3	12.5
Betimsel	1	4.2
Doküman incelemesi	1	4.2
Keşfedici	1	4.2
Fenomenoloji	1	4.2
Nicel araştırma desenleri	4	16.7
Tarama	2	8.3
Yarı deneysel	1	4.2
Belirtilmemiş	1	4.2
Toplam	24	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi, Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makalelerde en fazla nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması deseni (37.5%) kullanılmıştır. Eylem araştırması desenini, yine nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (16.5%) izlemektedir. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği kimi makalelerde (f3) araştırma deseni ile ilgili bilgi verilmemiştir. Nicel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen makalelerde ise en fazla (8.3%) tarama deseni kullanılmıştır. Makalelerde betimsel, doküman incelemesi, keşfedici, fenomenoloji ve yarı deneysel desen gibi farklı desenlerin kullanıldığı az sayıda çalışma da bulunmaktadır. Nicel araştırma yönteminin benimsendiği bir çalışmada da araştırma desenine ilişkin bilgi verilmemiştir.

Sözlü Tarih ile İlgili Makalelerin Örneklem Yöntemlerine Göre Dağılımı

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makalelerin örneklem yöntemlerine göre dağılımı Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Makalelerin Örneklem Yöntemlerine Göre Dağılımı

Örneklem Yöntemi	<i>f</i>	%
Yok	10	40
Kolay ulaşılabilir/uygun	9	36
Tesadüfi	2	8
Amaçlı	1	4
Maksimum çeşitlilik	1	4
Ölçüt	1	4
Tipik durum	1	4
Toplam	25	100

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makalelerin çoğunda (40%) kullanılan örneklem yöntemine yer verilmemiştir. Makalelerin üçte birinden fazlasında (36%) kolay ulaşılabilir/uygun örneklem yöntemi kullanılmıştır. Sözlü tarih ile ilgili makalelerde tesadüfi, amaçlı, ölçüt, tipik durum ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemleri de kullanılan örneklem belirleme yöntemlerindedir.

Sözlü Tarih ile İlgili Makalelerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Aşağıda yer alan Tablo 7’de Sosyal Bilgilerde sözlü tarih konularında gerçekleştirilen makalelerin veri toplama araçlarına göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 7. Makalelerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Dağılımı

Veri Toplama Araçları	<i>f</i>	%
Görüşme	17	37
Öğrenci ürünleri	9	19.7
Günlük	5	10.8
Sonuç değerlendirmeye yönelik araçlar	5	10.8
Ölçek	3	6.5
Gözlem	3	6.5
Anket	3	6.5
Doküman	1	2.2
Toplam	46	100

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında gerçekleştirilen makalelerde en fazla (37%) kullanılan veri toplama aracı görüşmedir. Makalelerde görüşmenin ardından sırasıyla en fazla kullanılan veri toplama araçları öğrenci ürünleri (19.7%), günlük (10.8%) ve sonuç değerlendirmeye yönelik araçlar (10.8%)’dir. Makalelerde veri toplama aracı olarak ölçek, gözlem, anket ve doküman da kullanılmıştır.

Sözlü Tarih ile İlgili Makalelerin Veri Toplama Araçlarının Geçerlik Güvenirlik Çalışmalarına Göre Dağılımı

Aşağıda yer alan Tablo 8’de Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında gerçekleştirilen makalelerde kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik güvenirlik çalışmalarına göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 8. Veri Toplama Araçlarının Geçerlik Güvenirlik Çalışmalarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Araçları	Var		Yok	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Görüşme	9	53	8	47
Ölçek	3	100	-	-
Değerlendirme formları	1	20	4	80
Anket	-	-	3	100

Tablo 8’de yer alan bulgulara göre, makalelerde veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formlarının yaklaşık yarısında (47%) geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılmamıştır. Yine makalelerde kullanılan anketlerin (f3) tamamında (100%), değerlendirme formalarının ise tamamına yakınında (80%) geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılmamıştır. Makalelerde veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklerin (f3) ise tamamında geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Sözlü Tarih İle İlgili Makalelerin Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı

Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik gerçekleştirilen makalelerin veri analiz yöntemlerine göre dağılımı Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Makalelerin Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı

Veri Analiz Yöntemleri	f	%
Nitel veri analiz yöntemleri	22	56.4
İçerik	17	43.5
Betimsel	5	12.9
Nicel veri analiz yöntemleri	17	43.6
Yüzde/frekans	5	12.9
T-test	3	7.8
Varyans	2	5.4
Ortalama/standart sapma	1	2.5
Welch testi	1	2.5
Scheffe testi	1	2.5
Mann-whitney u testi	1	2.5
Kruskal wallis testi	1	2.5
Kolmogorov smirnov testi	1	2.5
Wilcoxon testi	1	2.5

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili yapılmış makalelerin analizlerinde en fazla (56.4%) nitel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Makalelerde nicel veri analiz yöntemlerinden yararlanılma oranı ise 43.6%'dır. Nitel veri analiz yöntemlerinin kullanıldığı makalelerde en çok (43.5%) içerik analizinden yararlanılmıştır. Betimsel analiz de (12.9%) makalelerde yararlanılan bir analiz türüdür. Nicel veri analizi kullanılan makalelerde en çok (12.9%) yüzde ve frekans, sonra t testi (7.8%) kullanılmıştır. Varyans, aritmetik ortalama/standart sapma, welch testi gibi farklı nicel veri analiz yöntemlerinden yararlanılan makaleler de vardır.

Sosyal Bilgilerde Sözlü Tarih Çalışmasının Uygulandığı Makalelere İlişkin Bulgular

Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde sözlü tarih çalışmasının uygulandığı (f13) makalelerin uygulanan sözlü tarih çalışmasının konusuna, uygulanma biçimine, kaynak kişi belirleme kriterine, değerlendirme biçimine ve kullanılan etkinliklere göre dağılımına yönelik bulgular yer almaktadır.

Makalelerin Sözlü Tarih Çalışmasının Konusuna Göre Dağılımı

Tablo 10’da Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışması yapılan makalelerin sözlü tarih çalışmasının konusuna göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 10. Makalelerin Sözlü Tarih Çalışmasının Konusuna Göre Dağılımı

Sözlü Tarih Çalışma Konusu	f	%
Geçmiş yaşam	3	23
Tarihi mekân	2	15.4
Aile tarihi	1	7.7
Düğünler	1	7.7
Göç	1	7.7
Oyun ve oyuncağın değişimi	1	7.7
Teknolojik araçlar	1	7.7
Tıp tarihi	1	7.7
Türkiye'nin yakın tarihi	1	7.7
Belirtilmemiş	1	7.7
Toplam	13	100

Tablo 10'daki veriler incelendiğinde Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmasının birer uygulamasının yapıldığı makalelerde sırasıyla en fazla geçmiş dönemlerde yaşam (23%) ve tarihi mekân (15.4%) konularının çalışıldığı ortaya çıkmıştır. Aile tarihi, düğünler, göç, oyun ve oyuncağın değişimi, teknolojik araçlar, tıp tarihi ve Türkiye'nin yakın tarihi konularında da birer kez çalışma yapılmıştır. Bir makalede öğrencilerin sözlü tarih çalışması yaptıkları belirtilmiş ancak bu sözlü tarih çalışmasının konusuna ilişkin bilgi verilmemiştir.

Makalelerin Sözlü Tarih Çalışmasının Uygulanma Biçimine Göre Dağılımı

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışması yapılan makalelerin sözlü tarih çalışmasının uygulanma biçimine göre dağılımı Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Makalelerin Sözlü Tarihi Çalışmasının Uygulanma Biçimine Göre Dağılımı

Sözlü Tarih Çalışma Biçimi	f	%
Bireysel	7	54
Grup	6	46
Toplam	13	100

Tablo 11 incelendiğinde Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmasının uygulandığı makalelerde sözlü tarih çalışmaları en çok (54%) bireysel olarak gerçekleştirilmiştir. Grup çalışması biçiminde gerçekleştirilen sözlü tarih çalışmalarının oranı ise 46%'dır.

Makalelerin Sözlü Tarih Çalışmasında Kaynak Kişi Belirleme Kriterine Göre Dağılımı

Aşağıda yer alan Tablo 12'de Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışması yapılan makalelerin kaynak kişi belirleme kriterine göre dağılımı sunulmuştur.

Tablo 12. Makalelerin Sözlü Tarih Çalışmasında Kaynak Kişi Belirleme Kriterine Göre Dağılımı

Kaynak Kişi Belirleme Kriteri	f	%
Var	8	61.5
Yok	5	38.5
Toplam	13	100

Tablo 12'deki veriler incelendiğinde Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmasının birer uygulamasının yapıldığı makalelerin yarısından fazlasında (61.5%) görüşme yapılacak kişilerin belirlenmesine ilişkin kriter oluşturulmuştur. Kaynak kişilerin belirlenmesine yönelik kriter oluşturulmayan makalelerin oranı ise 38.5%'tir.

Makalelerin Sözlü Tarih Yönteminde Kullanılan Etkinliklere Göre Dağılımı

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makalelerin sözlü tarih yönteminde kullanılan etkinliklere göre dağılımı Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13. Makalelerin Sözlü Tarih Yönteminde Kullanılan Etkinliklere Göre Dağılımı

Etkinlikler	f	%
Rapor/ödev hazırlama	9	60
Soy ağacı çıkarma	2	13.2
Hikâye yazma	1	6.7
Karikatür çizme	1	6.7
Kompozisyon yazma	1	6.7
Sergi sunumu	1	6.7
Toplam	15	100

Tablo 13'teki verilere göre Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında yer alan makalelerde sözlü tarih yönteminin kullanımında en fazla (60%) rapor/ödev hazırlama etkinliği gerçekleştirilmiştir. Rapor ödev hazırlama etkinliğinin dışında soy ağacı çıkarmaya (f2), hikâye yazmaya (f1), karikatür çizmeye (f1), kompozisyon yazmaya ve sergi sunumu yapmaya (f1) ilişkin az sayıda etkinlik de yapılmıştır.

Makalelerin Sözlü Tarih Çalışmalarının Değerlendirme Biçimlerine Göre Dağılımı

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışması yapılan makalelerin sözlü tarih çalışmasının değerlendirme biçimine göre dağılımı Tablo 14'te yer almaktadır.

Tablo 14. Makalelerin Sözlü Tarih Çalışmalarının Değerlendirme Biçimlerine Göre Dağılımı

Değerlendirme Biçimi	f	%
Değerlendirme yok	7	54
Rubrik	4	31
Karşılaştırma	1	7.5
Tartışma	1	7.5
Toplam	13	100

Tablo 14'teki veriler incelendiğinde Sosyal Bilgilerde sözlü tarih yönteminin kullanıldığı makalelerde sözlü tarih çalışmalarının değerlendirmesinde en çok (31%) rubrik kullanılmıştır. Tartışma ve öğrenci çalışmalarını karşılaştırma da makalelerde sözlü tarih çalışmalarını değerlendirme biçimlerindedir. Sözlü tarih yönteminin uygulandığı makalelerin yarısından fazlasında (54%) sözlü tarih çalışmalarına yönelik bir değerlendirme yapılmamıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada Türkiye'de Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında en fazla 2017 yılında makale yayımlandığı ortaya çıkmıştır. Ancak 2018 yılından itibaren yıllar içerisinde Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik makalelerin sayısında bir düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşte 2018 yılında Sosyal Bilgiler öğretim programında yaşanan değişimin etkili olduğu söylenebilir. Nitekim 2005 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programları sözlü tarih bakımından kıyaslandığında 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda sözlü tarihe daha çok vurgu yapıldığı görülmektedir. Örneğin 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda altı kazanıma ilişkin sözlü tarih yönteminin kullanılması

önerilirken, 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda sadece bir kazanıma yönelik sözlü tarih yönteminin kullanılması önerilmiştir (Dere, 2018). Yine 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda sözlü tarih çalışması önerilerinin yanı sıra örnek bir sözlü tarih çalışması değerlendirme formu da bulunmaktadır. Bu değerlendirme formu da 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda sözlü tarih çalışmalarına verilen önemi ortaya koymaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında gerçekleştirilen makalelerin yaklaşık üçte ikisi katılımcıların sözlü tarih yöntemine ilişkin algı, görüş ve tutumlarını belirlemeye yönelik olduğu ortaya çıkmıştır. Çeşitli araştırmalarda da Sosyal Bilgiler eğitimine yönelik gerçekleştirilen çalışmaların daha çok katılımcıların görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır (Altay, 2020; Çakmak ve Taşkıran, 2020). Araştırma kapsamında yer alan makalelerin yaklaşık üçte birlik bölümü ise Sosyal Bilgiler dersinde sözlü tarih yönteminin etkililiğini belirlemeye yöneliktir.

Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında gerçekleştirilen makalelerin çalışma grubunda en fazla Sosyal Bilgiler öğretmen adayları bulunmaktadır. Güleç ve Hüdavendigar (2020), Erdem (2018) ve Mete (2020) tarafından yapılan araştırmalarda da Sosyal Bilgiler eğitimine yönelik çalışmalarda çalışma gruplarında en çok Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik çalışmalarda Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çalışma grubunda yer aldığı makalelerin sayısı azdır. Bu bağlamda alan yazında Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çalışma grubunda yer aldığı çalışmalarda bir eksiklik olduğu söylenebilir.

Araştırmada Sosyal Bilgilerde sözlü tarih ile ilgili gerçekleştirilen makalelerde en fazla nitel araştırma yönteminin benimsendiği ortaya çıkmıştır. Benzer biçimde alan yazında Sosyal Bilgiler alanında yapılan makalelerde (Altay, 2020) ve tezlerde (Dilek, Baysan ve Öztürk, 2018) en çok nitel araştırma yönteminin benimsendiğini ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. Araştırma kapsamında yer alan Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik makalelerin az bir kısmında nicel araştırma yöntemi benimsenmiştir.

Alan yazında Sosyal Bilgiler eğitimine yönelik bilimsel çalışmalarda eylem araştırmasının en az tercih edilen araştırma deseni olduğu çeşitli çalışmalarda ortaya çıkmıştır (Çakmak ve Taşkıran, 2020; Dilek, Baysan ve Öztürk, 2018; Oğuz Haçat ve Demir, 2018; Şimşek, 2019). Bu araştırmada ise Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik çalışmalarda en çok eylem araştırmasının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda araştırmacılar tarafından Sosyal Bilgilerde sözlü tarihin uygulanmasına yönelik çalışmalara önem verildiği söylenebilir. Araştırma kapsamında incelenen nitel araştırma yönteminin benimsendiği kimi makalelerde ise kullanılan desene ilişkin bilgi verilmemesi dikkat çeken bir sonuçtur.

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre, nicel araştırma yönteminin benimsendiği Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik gerçekleştirilen makalelerde en fazla tarama modeli kullanılmıştır. Benzer biçimde Şahin, Calp, Bulut ve Kuşdemir (2013) tez inceleme üzerine gerçekleştirdikleri araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden en fazla tarama modelinin kullanıldığını, bu duruma deneysel modellerin tarama modellerine göre daha uzun ve zor

olmasının etkisinin olabileceğini belirtmişlerdir. Araştırmada karma yöntem kullanılarak gerçekleştirilen bir sözlü tarih çalışması bulunmamaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında gerçekleştirilen makalelerde örneklem belirleme yöntemlerinden en fazla kolay ulaşılabilir/uygun örneklem yöntemi kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kolay ulaşılabilir/uygun örneklem belirleme yönteminin kullanılmasının araştırmanın inandırıcılığına olumsuz biçimde etkisi olmaktadır (Baltacı, 2018). Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında yer alan çalışmaların inandırıcılığını artırmak için farklı örneklem belirleme yöntemleri kullanılabilir. Araştırma kapsamında yer alan makalelerin çoğunda çalışma grubunun nasıl belirlendiğine ilişkin bilginin olmaması ise dikkat çeken bir sonuçtur.

Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlara göre, Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik gerçekleştirilen makalelerde en fazla kullanılan veri toplama aracı görüşmedir. Araştırmanın bu sonucu Altay (2020) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında gerçekleştirilen makalelerin çoğunun katılımcıların görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirildiği göz önünde bulundurulduğunda bu çalışmalarda en fazla kullanılan veri toplama aracının görüşme formu olmasının beklenen bir sonuç olduğu belirtilebilir.

Bu araştırmada Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik gerçekleştirilen makalelerde veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formlarının yaklaşık yarısında geçerlik güvenilirlik çalışmalarının yapılmadığı ortaya çıkmıştır. Yine makalelerde veri toplama aracı olarak kullanılan değerlendirme formlarının tamamına yakınında, anketlerin ise tamamında geçerlik güvenilirlik çalışmaları yapılmamıştır. Araştırmanın bu sonucu Şahin, Calp, Bulut ve Kuşdemir (2013) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bilimsel bir araştırmada veri toplama araçları ile ilgili geçerlik güvenilirlik çalışmalarının yapıp yapılmamasının araştırmanın sonuçları üzerinde doğrudan bir etkisi bulunmaktadır (Boyraz, 2018). Bu kapsamda araştırmanın bu sonucunun Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik gerçekleştirilen makalelerde ortaya çıkan sonuçların güvenilirliğini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgilerde sözlü tarih kapsamında gerçekleştirilen makalelerde en çok nitel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Nitel veri analizi kullanılan makalelerde içerik analizi en fazla kullanılan veri analiz yöntemidir. Araştırmanın bu sonucu Altay (2020) tarafından Sosyal Bilgiler eğitimine yönelik gerçekleştirilen makalelerin incelendiği araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Araştırmada Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmasının gerçekleştirildiği makalelerde öğrencilerin hangi konularda sözlü tarih çalışması yaptıkları da incelenmiştir. Bu incelemeye göre makalelerde en çok geçmiş yaşam ile tarihi mekân hakkında sözlü tarih çalışması yapıldığı ortaya çıkmıştır. Bunun dışında makalelerde aile ve tıp tarihi, teknolojik araçlar, oyun ve oyuncaklar, göç, düğünler ve Türkiye'nin yakın tarihi konuları da sözlü tarih çalışma konuları arasında yer almaktadır. Sözlü tarih siyasal tarih anlayışından öte toplumsal tarihe odaklanmaktadır (Ritchie, 2015). Bu bağlamda Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmalarında belirlenen konuların

tamamına yakınının toplumsal tarihi odağına aldığı söylenebilir. Ancak geçmiş dönemlerde yaşam biçiminin dışında Sosyal Bilgilerde sözlü tarihin kapsamına giren yeme içme kültürü, gelenek görenekler, kutlamalar, düğünler, önemli günler, çevre sorunları, doğal afetler, meslekler, yoksulluk, çalışma yaşamı, soy isimlerin kökeni ve anlamı gibi birçok konu bulunmaktadır (Kabapınar 2019; Kabapınar ve Kaya, 2013; Ritchie, 2015). Bu bağlamda Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışma konularının çeşitlendirilmesi gerektiği belirtilebilir. Bir makalede ise öğrencilerin sözlü tarih çalışması yaptıkları belirtilmiş ancak bu sözlü tarih çalışmasının konusuna ilişkin bilgi verilmemiştir. Araştırmanın anlaşılabilirliği için Sosyal Bilgilerde öğrencilerin hangi konu hakkında sözlü tarih çalışması yaptıklarının belirtilmesi önemlidir.

Sözlü tarih çalışmaları bireysel çalışma ya da grup çalışması biçiminde gerçekleştirilebilmektedir (Alkan, 2020; Ritchie, 2015). Bu araştırma kapsamında incelenen makalelerde, sözlü tarih çalışmalarının en çok bireysel çalışma biçiminde yapıldığı ortaya çıkmıştır. Ancak araştırma sonuçlarına göre grup çalışmaları da sözlü tarih çalışmalarında yaygın biçimde kullanılmaktadır.

Bu araştırmada Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmasının birer uygulamasının yapıldığı makalelerin çoğunda görüşme yapılacak kişilerin belirlenmesine ilişkin bir kriter oluşturulmadığı ortaya çıkmıştır. Oysa sözlü tarih çalışmaları bir amaç doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda öğrencilere sözlü tarih çalışmalarında kaynak kişi ya da kişileri belirlerken sözlü tarihin amacına uygun seçim yapmaları gerektiği belirtilmelidir (Singer, 2003). Öğretmen tarafından sözlü tarih çalışmalarında kaynak kişi belirlemeye yönelik kriter oluşturulması, öğrencilerin karar verme becerilerini geliştirebilir. Ayrıca kaynak kişi belirleme kriterinin olması, öğrencilerin daha nitelikli sözlü tarih çalışması yapmalarını mümkün kılabilir.

Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlara göre, Sosyal Bilgilerde sözlü tarih yönteminin kullanılmasına yönelik gerçekleştirilen makalelerde en fazla rapor/ödev hazırlamaya yönelik etkinlikler yapıldığı ortaya çıkmıştır. Sözlü tarih yönteminin kullanıldığı makalelerde rapor/ödev hazırlama etkinliğinin dışında soy ağacı çıkarmaya, sergi gerçekleştirmeye, kompozisyon ve hikâye yazmaya yönelik az sayıda etkinlik de yapılmıştır. Alan yazında sözlü tarih çalışmalarında kullanılabilir drama ve rol oynama, problem çözme, tablo ve çizelge hazırlama, örnek olay, tarihsel empati, beyin fırtınası, çözümlenmeli öykü yöntemi, dergi ya da gazete yazısı çıkarma, radyo programı düzenleme, şiir ya da hikâye yazma ve panel düzenleme gibi birçok yöntem ve tekniğin kullanılabilirliği vurgulanmıştır (Albarelli ve Starecheski, 2013; Demircioğlu, 2015; Gazel, 2016; Kachaturoff ve Greenebaum, 2015; Kaylor, 1977; Putman ve Rommel-Esham, 2004; Sund, 1983). Bu doğrultuda Türkiye’de Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmalarının rapor/ödev hazırlama dışında çeşitli etkinliklerle zenginleştirilmesi gerektiği söylenebilir. Sözlü tarih çalışmalarının etkinliklerle zenginleştirilmesi öğrencilerin hem Sosyal Bilgiler dersine hem de sözlü tarihe olan ilgilerini artırabilir.

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde sözlü tarih yönteminin kullanıldığı makalelerde, sözlü tarih çalışmalarının değerlendirilme biçimleri de incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucuna göre, sözlü tarih çalışmalarının en çok rubrik kullanılarak değerlendirildiği ortaya çıkmıştır. İncelenen makalelerde tartışma ve öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarını karşılaştırma da sözlü tarih çalışmalarını değerlendirme biçimi olarak ifade edilmiştir. Sözlü tarih

çalışması yapılan makalelerin yarısından fazlasında sözlü tarih çalışmalarına yönelik bir değerlendirme yapılmaması ise dikkat çeken bir sonuçtur. Uluslararası Sözlü Tarih Derneği (OHA, 2022) tarafından öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarının değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Proje çalışmaları öğrencilerin üst düzey becerilerini ölçmek için kullanılabilir (Atılğan, Kan ve Aydın, 2019). Sözlü tarih çalışmaları da birer proje çalışması olduğundan (Dere ve Kızılay, 2017; Kabapınar ve İncegöl, 2016) öğrencilerin üst düzey becerilerini ölçmek için öğretmenlere olanak sağlamaktadır. Ayrıca sözlü tarih çalışmaları bir amaç doğrultusunda yapıldığından, öğrencilere çalışmalarının belirtilen amaca ulaşma durumunun bir değerlendirme biçimiyle bildirilmesi gerekmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre şu öneriler sunulabilir:

- Sosyal Bilgilerde sözlü tarih uygulamasını geliştirmek için eylem araştırması çalışmalarının sayısı artırılabilir.
- Sosyal Bilgilerde sözlü tarih yönteminin farklı bilgi, beceri ve değer kazanımına etkisine yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Sosyal Bilgilerde sözlü tarihe yönelik uygulamalı çalışma yapmak isteyen araştırmacılar, farklı sözlü tarih konuları belirleyebilir.
- Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmasının birer uygulamasının yapılmasının planlandığı çalışmalarda drama, rol oynama, radyo programı düzenleme ve beyin fırtınası gibi birçok yöntem ve teknik kullanılarak çeşitli etkinlikler gerçekleştirilebilir.
- Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmesi planlanan çalışmalarda, araştırmanın inandırıcılığını sağlamak için yöntem bölümünde örneklemin nasıl belirlendiğine ve veri toplama araçlarının geçerlik güvenilirlik çalışmalarına ilişkin detaylı bilgi verilebilir.
- Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çalışma grubunda yer aldığı çalışmaların sayısı artırılabilir.
- Sosyal Bilgilerde sözlü tarih çalışmalarında, öğrencilere nelere dikkat etmeleri gerektiği ile ilgili bir çalışma rehberi oluşturulabilir. Bu çalışma rehberinde sözlü tarih çalışmasının amacına, kaynak kişilerin nasıl belirleneceğine, görüşme sorularının nasıl hazırlanacağına ve sözlü tarih çalışmalarının nasıl değerlendirileceğine yer verilebilir.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Yazar bu çalışmanın etik kurul izni gerektirmeyen bir çalışma olduğunu beyan etmektedir.

Yazarın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada yazarın araştırmaya katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Albarelli, G. & Starecheski, A. (2013). *The telling lives oral history curriculum guide*. New York: The Columbia University Center for Oral History.
- Alkan, V. (2020). Sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri. S. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 51-86). Anı Yayıncılık.
- Altay, N. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makalelerin değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 22-35.
- Ata, B. (2015). Sosyal bilgiler öğretim programı. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlık eğitimi* içinde (s. 34-47). Pegem Yayıncılık.
- Atılğan, H. Kan, A. & Aydın, B. (2019). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. (Atılğan, H. Ed.). Anı yayıncılık.
- Avcı Akçalı, A. & Aslan, E. (2012). Tarih öğretiminin iyileştirilmesi yolunda alternatif bir yöntem: Sözlü tarih. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 669-688.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 7(1), 231-274.
- Boyrac, C. (2018). İlköğretim anabilim dalı doktora tezlerinde kullanılan başarı testlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 14-28. <https://doi.org/10.17679/inuefd.327321>
- Çakmak, Z. & Taşkıran, C. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanındaki çalışmaların analizi: Bir meta sentez çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(3), 1243-1261.
- Demircioğlu, İ. H. (2015). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar* (5. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Dere, İ. & Kızılay, N. (2017). Aile tarihinin araştırılmasında sözlü tarihin kullanımı: İlkokul öğrencilerinin tecrübeleri. *Türk Tarih Eğitimi Dergisi*, 6(2), 294-323.
- Dere, İ. (2018). Sosyal bilgiler öğretim programlarında (2005 ve 2017) sözlü tarih. *Milli Eğitim Dergisi*, 219, 33-56.
- Dilek, A. & Baysan, S. & Öztürk, A. A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: Bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 581-602.
- Erdem, C. (2018). Medya okuryazarlığı araştırmalarında eğilimler: Lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 693-717. <https://doi.org/10.30831/akukeg.390260>
- Erden, M. (Tarihsiz). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Alkım Yayınevi.
- Gang, B. (2007). *Teaching of history*. Rajat Publications.
- Gazel, A. A. (2016). Tarih öğretiminde öğrenci merkezli bir yaklaşım. M. Demirel, (Ed.), *Tarih öğretim yöntemleri* içinde (s. 109-115), Pegem Yayıncılık.
- Güleç, S. & Hüdavendigar, M. N. (2020). Sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisi başlığında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Şeref Kara Özel Sayısı, 24-36.
- Kabapınar, Y. & İncegül, S. (2016). Değişim ve süreklilik bağlamında oyun ve oyuncağa bakmak: Bir sözlü tarih çalışması. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 74-96.

- Kabapınar, Y. (2019). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi hayat bilgisi öğretiminden tarih öğretimine* (6. Baskı). Pegem Yayıncılık.
- Kabapınar, Y. & Kaya, M. (2013). Sözlü tarihe ilişkin bir uygulama olarak geçmişte ve günümüzde düğünler: Küçük tarihçiler/öğrenciler tarih yazıyor. *Toplumsal Tarih*, 236, s. 64-70.
- Kabapınar, Y. & Şafak, O. D. (2021). Farklılıkların bulunduğu bir mekân olarak Kuzguncuk'u öğrencilerle duyumsamak: Bir sözlü ve yerel tarih çalışması örneği. *Journal of Innovative Research in Teacher Education*, 2(2), 115-131. <https://doi.org/10.29329/jirte.2021.372.2>
- Kachaturoff, G. & Greenebaum, F. (1981). Oral history in the social studies classroom. *The Social Studies*, 72(1), 18-22.
- Kaylor, W. K. (1977). *The effect of an oral history technique on the attitudes of fifth grade students concerning the 1930's* [Unpublished Master's Thesis]. California State College.
- Mert, B. & Beldağ, A. (2019). Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü ve yerel tarih uygulamalarının öğrencilerde farkındalık oluşmasına etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1) 267-292.
- Mete, G. (2020). Türkiye'de okuryazarlık: Lisansüstü tezlerin içerik analizi. *The Journal of Social Sciences*, 7(46), 194-206. <https://doi.org/10.29228/SOBIDER.40214>
- Metin, B. & Öz, M. (2019). 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Konularının Anlatılmasında Sözlü Tarih Methodunun Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-20. <https://doi.org/10.33905/bseusbed.560152>
- Oğuz Haçat, S. & Demir, F. (2019). Eğitim alanında okuryazarlık üzerine yapılan lisansüstü tezlerin analizi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 116-145.
- Onderdonk, R. P. (1983). Piaget and oral history: cognitive development in the secondary social studies class. *The Oral History Review*, 11, 75-85.
- Oral History Association. (2016). *The oral history review*. 20 Eylül 2022 tarihinde <https://www.oralhistory.org/publications/oral-history-review/> adresinden alındı.
- Öztürk, S. (2010). Türkiye'de sözlü tarihten iletişim araştırmalarında yararlanma üzerine notlar. *Milli Folklor*, 22(87), 13-26.
- Putman, E. & Rommel-Esham, K. (2004). Using oral history to study change: An integrated approach. *Social Studies*, 95(5), 201-205.
- Ritchie, D. A. (2015). *Doing oral history*. Oxford University Press.
- Sağlamgöncü, A. (2019). Secondary school students' representations towards the learning-teaching process in social studies course. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi (TAY Journal)*, 3(2), 25-50.
- Sarı, İ. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih etkinliklerinin öğrenci başarı, beceri ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Singer, A. J. (2003). *Social studies for secondary schools: Teaching to learn, learning to teach*. LEA.
- Sund, S. R. (1983). *A guide for enhancing fourth grade social studies and language arts through communication of oral history* [Unpublished Master's Thesis]. Westminster College.
- Şahin, D., Calp, Ş., Bulut, P. & Kuşdemir, Y. (2013). Sınıf öğretmenliği eğitimi bilim dalında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli kriterlere göre incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 5(3), 187-205.

- Şimşek, A. (2019). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Tural, A. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih çalışmalarına ilişkin tutumları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1409-1419. <https://doi.org/10.14686/buefad.346862>
- Turan, R. & Ulusoy, K. (2018). Sosyal bilgilerde tarihin yeri ve önemi. R. Turan ve K. Ulusoy (Editörler), *Sosyal bilgilerin temelleri* içinde (s. 20-36). Pegem Yayıncılık.
- Uygun, S. (2011). Türkiye’de sözlü tarih araştırmaları öğretmen eğitiminde sözlü tarih yönteminin kullanımı. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, (50) 95-112.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yow, V. R. (2015). *Recording oral history a guide fort he humanities and social sciences*. Third Edition. Rowman & Littlefield.
- Zarillo, J. J. (2016). *Sosyal bilgiler öğretimi* (Çev: B. Tay ve S.B. Demir). Anı Yayıncılık.

EKLER

EK 1: ANALİZ EDİLEN ÇALIŞMALARIN BASIM YILINA GÖRE LİSTESİ

1. Kabapınar, Y. & Kaya, M. (2013). Sözlü tarihe ilişkin bir uygulama olarak geçmişte ve günümüzde düğünler: Küçük tarihçiler/öğrenciler tarih yazıyor. *Toplumsal Tarih*, 236, s. 64-70.
2. Akbaba, B. & Kılcan, B. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih çalışmalarına yönelik tutumları. *İlköğretim Online*, 13(3), 746-758.
3. Kabapınar, Y. & İncegöl, S. (2016). Değişim ve süreklilik bağlamında oyun ve oyuncağa bakmak: Bir sözlü tarih çalışması. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 74-96.
4. Dere, İ. & Kızılay, N. (2017). Aile tarihinin araştırılmasında sözlü tarihin kullanımı: İlkokul öğrencilerinin tecrübeleri. *Türk Tarih Eğitimi Dergisi*, 6(2), 294-323.
5. Dere, İ. & Alkaya, S. (2017). Sosyal bilgiler derslerinde tıp tarihi konularının sözlü tarihle öğretimi. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 504-522.
6. Dündar, Ş. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyal bilgiler dersinde bir öğretim yöntemi olarak sözlü tarih hakkındaki görüşleri. *İlköğretim Online (elektronik)*, 16(4), 1621 - 1643.
7. Kurtdele Fidan, N. (2017). Sosyal bilgiler dersinde sözlü tarih yöntemi kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 25(1), 269-282.
8. Tural, A. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih çalışmalarına ilişkin tutumları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1409-1419.
9. Yazıcı F. & Mert, G. (2017). Sözlü tarih yönteminin 4. sınıf düzeyinde etkililiği. *Turkish History Education Journal*, 6(2), 324-342.
10. Aktın, K. & Tekir, H. S. (2018). Social studies teacher candidates' experiences about doing oral history. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(2), 295-310.
11. Çelik, H. (2018). Prospective social studies teachers' evaluations of their own oral history experiences related to Turkey's recent history. *Journal of Education and Training Studies* 6(10), 123-132.
12. Dere, İ. & Dinç, E. (2018). Yapılandırmacı bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerine entegrasyonu. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 115-127.
13. Dere, İ. (2018). Oral history in social undergraduate education: A sample implementation. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(3), 249-268.
14. Dere, İ. (2018). Sosyal bilgiler öğretim programlarında (2005 ve 2017) sözlü tarih. *Milli Eğitim Dergisi*, 219, 33-56.
15. Çurku, R. (2019). Sözlü tarih çalışmalarına yönelik sosyal bilgiler ve tarih öğretmenlerinin tutumlarını incelemeye yönelik Van ilinde bir araştırma. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi* 6(4), 2010-2027.
16. Dere, İ. (2019). Viewpoints of social studies teachers about oral history method. *Review of International Geographical Education Online (RIGEO)*, 9(1), 171-192.
17. Mert, B. & Beldağ, A. (2019). Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü ve yerel tarih uygulamalarının öğrencilerde farkındalık oluşmasına etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1) 267-292.

18. Gölgesiz Gedikler, H. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih uygulama becerilerini geliştirmeye yönelik bir uygulama. *Turkish History Education Journal*, 9(2), s. 467-491.
19. Ütkür, N. (2020). Understanding our history: Local and oral history in social studies courses. *Turkish History Education Journal*, 9(2), 586-603.
20. Yılmaz, A. & Ayaydın, Y. (2020). Göç konusunun sözlü tarih yöntemiyle işlenmesine yönelik bir araştırma. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 52 (52), 400-419.
21. Beldağ, A. & Mert, B. (2021). Sosyal bilgiler dersinde sözlü ve yerel tarih uygulamalarının öğrencilerin kavramsal başarılarına etkisi. *International Journal of Innovative Approaches in Education*, 5(1), 111-123.
22. Gölgesiz Gedikler, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih çalışmasından edindikleri kazanımlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 245-265.
23. Kabapınar, Y. & Şafak, O. D. (2021). Farklılıkların bulunduğu bir mekân olarak Kuzguncuk'u öğrencilerle duyumsamak: Bir sözlü ve yerel tarih çalışması örneği. *Journal of Innovative Research in Teacher Education*, 2(2), 115-131.
24. Ütkür Güllühan, N. & Bekiroğlu, D. (2022). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde yerel ve sözlü tarih: Tarihi anlamlandırmak. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 8(1), 17-30.